

Ž I V O T

Č. 9 (508)
CENA 2,00 ZŁ

SEPTEMBER 2000
WRZESIEŃ 2000

K VÝROČIU
SNP

HASIČSKÁ
POSVIACKA

ZANIKAJÚCE

REMESLÁ

Asi nenávratne minuli časy, keď nás na Spiši či Orave očarúval obraz malebných, úhľadných dedín s typickou drevenou architektúrou. Aj tu však zavítala nová doba, ktorá vytlačila drevené domce a namiesto nich zaviedla štýlovo nie vždy najvкусnejšie, ale zato pohodlné, moderne zariadené murovanice. Našťastie nie všetci podľahli tejto móde, aspoň nie úplne, čoho príkladom je aj tento pekný rodinný dom v Repiskách, na ktorom minulosť pripomína ešte drevená, šindľom krytá strecha. Šindliarstvo však, podobne ako iné remeslá, definitívne zaniká, o čom píšeme na str. 9 - 10. Foto: Ľ. Bryja

Oznamujeme čitateľom nášho časopisu, že sídelný biskup spišský, Mons. prof. ThDr. FRANTIŠEK TONDRA navštívi 22. októbra 2000 kácvinu farnosť. O 9. hod. odslúži v miestnom kostole sv. omšu pri príležitosti 185. výročia menovania kácvinského farára, kanonika Daniela Udranského (1768-1846) za prvého rektora novozaloženého kňazského seminára v Spišskej Kapitule. Srdečne pozývame.

V ČÍSLE:

Najlepší krajčír na Orave	4
K výročiu Slovenského národného povstania	5
Spomienky na vojnu	6
Naši zlatí jubilanti	7
Novinky z Čiernej Hory	8
Zanikajúce remeslá	9-10
Z dejín fridmanskej pošty	11
Z Dní zahraničných Slovákov v SR '2000	12-13
Pri narodení človeka	14
Pes - priateľ človeka	16
Hasičská slávnosť v Dolnej Zubrici	18-19
Poviedka na voľnú chvíľu	20-21
Čitatelia - redakcia	22-24
Poľnohospodárstvo	25
Mladým - mladším - najmladším	26-27
Šport a hudba	28
Pletieme	29
Naša poradňa	30-31
Psychozábava - humor	32-33
Zaujímavosti	34

NA OBÁLKE: Tancuje mladý beliansky pár počas Dní slovenskej kultúry v Nedeci. Foto: Ľ. Bryja. Návrh obálky: A. Kozioľ

ŽIVOT

MIEŠEČNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

Adres redakcji:

31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7/7
tel. 633-36-88

Wydawca:

TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE
ZARZĄD GŁÓWNY

SPOŁOK SŁOVÁKOV V POLSKU
ÚSTREDNÝ VÝBOR

31-150 KRAKÓW, ul. św. Filipa 7
tel.: 632-66-04
tel./fax: 634-11-27

Časopismo zostało wydane
przy pomocy finansowej
Ministerstwa Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Redaktor naczelny:

JÁN ŠPERNOGA

Zespół:

Peter Kollárik, Ján Bryja

Společne kolegium doradcze:

Žofia Bogačrková, Jerzy M. Bożyk
František Harkabuz, Žofia Chalupková,
Bronislav Knapčík, Lýdia Mšalová,
Anton Pivovarčík

Skład:

Redakcja Żivot

Łamanie i druk:

Drukarnia TSP

31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7

Warunki prenumeraty:

Prenumeratę na kraj i za granicę przyjmuje
Zarząd Główny w Krakowie w terminach:
do 30 listopada na I kwartał,
I półrocze oraz cały rok następný;
do 15 czerwca na II półrocze roku
bieżącego lub bezpośrednio
wpłatą na konto:
Bank PKO S.A. Grupa Pekao S.A.
III/O Kraków 10701193-2017-2221-0100
Prenumeratę czasopisma
można zacząć w każdej chwili.

Cena prenumeraty dla kół i oddziałów Towarzystwa:

1 miesiąc - 2 zł
półrocznie - 12 zł
rocznie - 24 zł

Cena prenumeraty zagranicznej
jest wyższa o 100%.

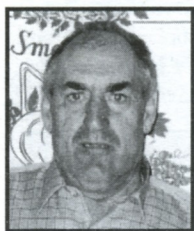
Do ceny prenumeraty indywidualnej
dolicza się koszty wysyłki.

Nie zamówionych tekstów, rysunków
i fotografii redakcja nie zwraca i zastrzega
sobie prawo skrótów oraz zmian
tytułów nadesłanych tekstów.

Redakcja nie odpowiada za treść
materiałów pozaredakcyjnych, nie
zawsze zgodnych z poglądami redakcji.

PL ISSN 0514-0188, INDEX 38501

PRED XI. ZJAZDOM SSP

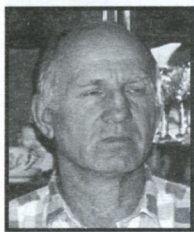

**FRANTIŠEK
ŠOLTÝS**
z Lapšanky

- Činnosť našej miestnej skupiny v poslednom čase dosť stagnuje a zišlo by sa ju nutne oživiť. Nebude to však ľahké, lebo dnes, keď dochádza k národnostnému premiešaniu obyvateľstva, je ťažšie rozšíriť členskú základňu a zapojiť mládež do krajskej činnosti. Máme síce v obci klubovňu, kde by sa mohla mládež stretávať, avšak bolo by treba zmodernizovať jej zariadenie. Istý čas sa tam snažila mladých pritiahnúť dcéra našej predsedníčky Božena Holová, a otvárala klubovňu každý deň, lenže návštevnosť bola malá. Dnes už takmer v každej domácnosti je auto, takže mládež chodíva do susedných dedín, kde sú väčšie možnosti.

Už dávnejšie nám zanikla slovenčina v škole. Mali by sme sa pokúsiť ju obnoviť, aj keď to nebude ľahké. V škole je totiž málo detí a tak sa bojíme, či nám ju kvôli tomu nezatvorí, a deti budú dovážané do Nižných Lápš. Aj v našom kostole sa už slovenské pesničky spievajú čoraz zriedkavejšie. Máme len jednu omšu v nedeľu, na ktorej sa pôvodne spievalo do pol omše slovenské piesne, potom poľské. Teraz sa cez omšu spieva len jedna alebo dve slovenské piesne. Keby sme aj chceli druhú, slovenskú omšu, mala by iste aj svojich odporcov.

Proti činnosti Ústredného výboru nášho Spolku nemám vážnejšie výhrady. Myslím si, že nám podľa svojich možností pomáha. Bolo by potrebné snáď len to, aby sa krajské kultúrne podujatia, prehliadky dychoviek či folklórnych súborov konali aj v tých menších obciach. Určite by to povzbudilo ľudí a oživilo kultúrnu činnosť aj v Lapšanke. Taktiež by sa častejšie mali robiť vlastivedné zájazdy na Slovensko pre členov miestnych skupín, o ktoré je medzi krajanmi veľký záujem. Páči sa mi myšlienka výstavby veľkých centier slovenskej kultúry na Spiši aj Orave. Verím, že čoskoro bude kacvínska budova dokončená, čo pomôže Spolku rozšíriť činnosť.

**EDUARD
PRILINSKÝ**
z Podvlka

- Musím povedať, že naša miestna skupina nepatrí medzi najaktívnejšie. Znižuje sa nám členská základňa, nedávno zaniklo aj vyučovanie slovenského jazyka a medzi členmi chýbajú najmä mladí krajanovia. Kedysi bol krajský život v obci oveľa aktívnejší, mali sme vyše 100 predplatiteľov Života (dnes okolo 45), často sa konali schôdze a krajské stretnutia. Ešte v 60. rokoch sa v škole č. 1 vyučovalo všetko po slovensky, ale postupne začalo všetko upadať. Hoci sa potom zdalo, že tento nepriaznivý stav sa podarilo zastaviť, ťažká situácia pretrváva dodnes. Keďže si myslím, že podobné problémy majú aj iné miestne skupiny, musíme premýšľať o tom, ako činnosť Spolku oživiť. Bolo by treba častejšie zvolávať schôdze a o činnosť MS by sa malo viac zaujímať aj vedenie ÚV, ktoré by im malo pomáhať a povzbudzovať ich.

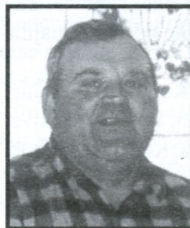
Teší nás však, že napriek mnohým problémom má v našej obci dobrú tradíciu najmä ochotnícka činnosť. Divadelný súbor Ondrejko osláví v tomto roku už 50. výročie svojho vzniku. Vystriedali sa v ňom už tri generácie krajanov. Myslím si, že je to dôkaz veľkého záujmu práve o tento druh kultúrno-záujmovej činnosti.

Mrzí ma však, že sa nám viacerí mladí ľudia odcudzujú a nemajú záujem o prácu v krajskej organizácii. Samozrejme veľký vplyv na to majú najmä ich rodičia, ktorí v poslednom období túto otázku zanedbali. Našťastie v divadelnom súbore nám má stále kto hrať, keďže na miesto bývalých členov pribúdajú noví. Priťahuje ich síce najmä možnosť vystupovať na Slovensku, ale aj možnosť na aktívne trávenie voľného času a sebarealizácie. Škoda, že dodnes musíme navštevovať v provizórnych priestoroch, keďže v obci nie je vhodná sála. Čakáme preto na skoré začatie výstavby Domu slovenskej kultúry v Jablonke, kde by bolo miesto nielen na nácviky, ale aj na predstavenia súborov z celej Oravy.

Od XI. zjazdu nášho Spolku očakávame aj väčšiu pomoc pri zavedení slovenskej sv. omše v našom kostole, o ktorú sa márne pokúšame už niekoľko rokov. Doteraz totiž spomíname na slovenskú omšu, ktorá sa u nás uskutočnila počas poslednej prehliadky dychoviek v obci. Pripomeniem tiež, že do roku 1989 bol na našom kostole slovenský dvojkříž, ktorý svedčil o našej histórii. Počas opravy kostola ho však zložili a my dodnes nevieme, prečo sa tak stalo.

Pokiaľ ide o budúcnosť nášho Spolku, bolo by potrebné usporadúvať po obciach viacej kultúrnych podujatí a organizovať aj viac výletov a exkurzií na Slovensko, tak pre školskú mládež, ako aj pre starších krajanov. ÚV Spolku by mal pomáhať aj pri riešení ďalších otázok, ktoré trápi miestne skupiny. Ide o i. o lepšie vybavenie klubovní a finančnú podporu kultúrno-spoločenskej a záujmovej krajskej činnosti. Trápi nás tiež, že veľmi dlho trvá výmena tabúl na krajských klubovniach.

Za všestrannú dlhoročnú pomoc nášmu divadielku a za možnosť vystupovať pred divákmi na Slovensku chceme poďakovať najmä riaditeľke Oravského osvetového strediska v Dolnom Kubíne Olge Žabenskej.

**EDUARD
BIŽIAK**
z Vyšných Lápš

- Musím povedať, že aj keď naša miestna skupina nepatrí medzi najaktívnejšie a jej činnosť v poslednom čase trochu ochabla, situácia nie je až taká zlá. V MS máme aj mladých členov, ktorí určite budú dbať o udržanie tradícií svojich predkov. V obci máme slovenské bohoslužby, ktoré navštevuje veľa starších, ale aj mladších krajanov. Odbavuje ich miestny farár buď kaplán. S ich úrovňou som spokojný. V našej škole sa celý čas vyučuje slovenský jazyk. Nevieť síce, koľko detí sa naň v tomto roku zapísalo, ale verím, že krajanovia nedopustia, aby slovenčina zanikla. Musím ešte dodať, že v obci pôsobí dychový orchester, ktorý vedú krajanovia Mieczysław Šoltýs a Milan Gryglák. Naša dychovka má vo svojom repertoári hlavne slovenské skladby a ochotne sa zúčastňuje všetkých krajských podujatí. Veľmi ma teší, že konečne došlo k oprave miestnej klubovne, ktorá určite pomôže oživiť činnosť našej miestnej skupiny. O jej priestory sa už mládež začala zaujímať. Chce tam robiť tanečné zábavy a iné podujatia. Bolo by však dobre zamestnať niekoho, kto by mal budovu celý čas na starosti, a kto by riadil jej činnosť. Je to krásny objekt v centre obce, len ho treba umne využívať, aby nestál prázdny. Dúfam, že sa nájdu prostriedky aj na dokončenie podkrovia, kde by sa dalo zriadiť nejakú kaviareň, alebo aj malú ubytovňu.

